

SKOGFRØVERKET

Stiftelsen Det norske Skogfrøverk

RETNINGSLINJER FOR SANKING AV GRANKONGLER

For sanking av grankongler i bestand sesongen 2015/2016 gjelder følgende retningslinjer:

KVOTETILDELING: Se eget brev om tildeling av kvoter. Sankingen må - så langt det er mulig - lokaliseres til de beste bestandene i de områdene hvor det ønskes frø fra. Pollenbærende bestand av dårlig kvalitet med ukjent/uønsket opprinnelse bør ikke stå i nærheten. Konglemengden fra ett proveniens-område (sankeområde og høydelag) bør være på minst **100 kg** der minste oppgjørsenhet pr. sanker er 1 full sekk.

UTVALGTE BESTAND: Det er ønskelig at mest mulig av konglene kommer fra skog som tilfredstiller kvalitetskravene til utvalgte bestand. Det vil si bestand med en kvalitet bedre enn normalt for regionen. Utvalgte bestand må registreres på et eget skjema og gis et løpenummer som også føres på konglesekkседdel og sankeskjema (frøavlsbestandnr.). I skogreisningsstrøk skal all sanking foregå i bestand som er utvalgt!

SKATTEPLIKT: Det er vanlig skatteplikt for konglesanking og tillitmannsprovisjon på beløp over kr 8000.-. Unntatt fra skatteplikt er godtgjørelse til lag og foreninger som påtar seg sankeoppdrag på dugnad.

ARBEIDSGIVERANSVAR: Skogfrøverket vil, når ikke annet er avtalt, stå som arbeidsgiver. Alle lønnsutbetalinger og godtgjørelser vil således som regel skje direkte fra Hamar. Når Skogfrøverket er arbeidsgiver omfattes alle konglesankere av en kollektiv ulykke/yrkesskadeforsikring for denne type arbeid. Ta gjerne kontakt med Skogfrøverket for mer informasjon om forsikringsordningen.

OPPGJØRSORDNING: Oppgjør skjer på grunnlag av opplysninger som tillitsmennene sender til Skogfrøverket på spesielle skjemaer (se senere om SANKESKJEMA og KONGLEREGNING). En skiller mellom:

(a) Vanlige sankere

(b) Selvstendig næringsdrivende som engasjerer seg i konglesanking. For å få utbetalt MVA må organisasjonsnr. (reg. hos fylkesskattesjefen) påføres skjemaet, ellers blir oppgjøret å betrakte som en vanlig lønnsutbetaling.

(c) Foreninger og lag som sanker kongler på dugnad.

(d) Tillitmannsprovisjonen er som tidligere ordinært 10 % av basisprisen pluss 5 % tilleggsprovisjon for god kvalitet og problemfri forsendelse til Hamar.

Tillitsmannens oppgaver:

- Organisering og kontroll av konglesankingen
- Opplæring av konglesankere
- Attestere sankeskjema og sende disse med kongleregning (samleregning) til Skogfrøverket
- Merking og forsendelse av konglesekker
- Kommunikasjon med grunneier

KONGLEPRIS: Prisen for sanking er fastsatt til **kr 235 pr. sekk.** (50 liter standard sekker fra Skogfrøverket) Det kan utbetales et tillegg på fra **kr 30.- til 60.- pr. sekk** i områder hvor det er vanskelig å oppnå en tilfredstillende dagslønn/prestasjonslønn på grunn av små kongler, mye skadede kongler eller små forekomster i områder hvor det er viktig å få sanket kongler. Prisen er stipulert for rene kongler. Tillegget kan gis etter avtale med Skogfrøverket/Fylkesmannens landbruksavdeling. Det gis et driftstillegg på **kr 70.- pr. sekk** til maskinentreprenører eller hoggere som legger spesielt til rette for sanking av kongler

KJØREGODTGJØRELSE: **(a)** Det gis kjøregodtgjøresle for bruk av egen bil til transport av mannskap eller kongler. Det forutsettes at samkjøring benyttes i størst mulig grad **(b)** Tillitsmennesenes bruk av egen bil i konglesankingens tjeneste belastes i alminnelighet deres ordinære reisebevilgning (gjelder skogbruksforvaltning). Dersom f.eks. en skogbruksleder gjør tjeneste som tillitsmann, vil kjøring i forbindelse med konglesanking bli godtgjort av Skogfrøverket.

ANDRE UTGIFTER: Utgifter til lokale kongletransporter, midlertidig lagring etc. refunderes av Skogfrøverket etter regning. Det forutsettes at utgiftene holdes på et rimelig nivå.

SANKESKJEMA / DRIFTSTILLEGG: Dette skjemaet benyttes for tillitsmennesenes innrapportering av persondata og konglemengder mm. som grunnlag for oppgjør til **sankerne** og for **entreprenører og hoggere** som har krav på driftstillegg. Utfyllingsmåten framgår av skjemaets tekst. Husk konto.nr! Dette vil sikre raskere oppgjør. Skjemaet sendes Skogfrøverket. **Minste oppgjørsenhet er en full sekk kongler pr. sanker.**

KONGLEREGNING: Skal fylles ut og innsendes til Skogfrøverket for hver enkelt kongleforsendelse, separat for kongler fra **registrerte/utvalgte** bestand eller fra **vanlig bestandsskog**. For **utvalgte bestand** skal dessuten bestandets reg. nr. samt skogeierens navn og adresse oppgis. Flere bestand og eiere kan noteres på ett og samme skjema. Kongleregningene benyttes av Skogfrøverket som grunnlag for å kontrollere at **mottatt** konglekvantum stemmer med **avsendt** kvantum (det hender at konglesekker blir borte undervegs). Videre benyttes kongleregningene som regnskapsbilag for utbetaling av TILLITSMANNSPROVISJON. Oppgi kontonummer.

REKVISITA: Sekker, merkelapper, kongleregninger og sankeskjemaer rekvireres fra Skogfrøverket etter behov. Overflødige sekker og merkelapper **skal** returneres etter fullført sanking. Skogfrøverket har også utarbeidet små veiledningshefter som kan være til hjelp for den enkelte konglesanker og tillitsmann.

LOKALE MOTTAK/MERKING OG OPPBEVARING: I likhet med tidligere blir det tillitsmennesenes oppgave å sørge for lokal organisering av sanking, kontroll, merking, midlertidig lagring samt forsendelse til Skogfrøverket på Hamar. **NB! En merkelapp skal festes direkte til sekken litt under knytstedet** og en skal legges **inne i sekken**. Det skal ikke tas imot mindre kvantum fra en sanker enn én full sekk med kongler. Konglesekker oppbevares tørt og kjølig under midlertidig lagring. Konglesekkene skal ikke stables, men oppbevares så luftig som mulig.

FORSENDELSE: Transportør av kongler avtales med Skogfrøverket. Konglene sendes ubetalt, da Skogfrøverket har rabattkonto hos transportør. (De må **ikke** sendes som ilfrakt.) Ved større forsendelser (hele billaster) bør det innhentes egne tilbud gjennom Skogfrøverket. Tillitsmennene oppfordres for øvrig til å samarbeide om rasjonelle transporter og til å anvende den rimeligste transporten. **Avtal leverings-tidspunkt** på forhånd med Skogfrøverket. Alle forsendelser av kongler skal være ledsaget av en spesifisert kvantumsoppgave (jfr. avsnittet om KONGLEREGNING).

KVALITETSKRAV: Det er ofte skader på konglene (insekter, lokkrust og gulrust) og det er derfor nødvendig at sankerne blir nøye instruert for å unngå plukking av ubrukbare kongler. Kongler skadd av rustsopper vil alltid være mer eller mindre åpne og er derfor lette å oppdage (svarte sporehus eller gulaktige sporehoper). Gamle kongler (som sitter lengre inn på greina) må selvfølgelig ikke sankes. Den varierende grønne eller røde fargen hos ferske kongler er arvelig betinget og har ingen ting med modning å gjøre, alle kongler blir til slutt brunfarget.

De generelle kvalitetskrav kan sammenfattes i følgende punkter:

- a) Konglenes lengde bør være minst 8 cm i låglandsskog og minst 6 cm i høgereliggende skog. Et visst skjønn må likevel utøves.
- b) Det må ikke sankes kongler som har ligget på bakken i lengre tid. De kan føre til redusert kvalitet på hele frøpartiet.
- c) Gamle, tomme kongler er helt ubrukbare og må selvsagt ikke sankes.
- d) Kongler med tydelige skade av insekter og/eller sopp er uten verdi. (Utflod av kvæ på konglen er ikke noe sikkert tegn på insektskade).
- e) Av hensyn til frørensingen bør konglene være mest mulig fri for barnåler.
- f) Bar og andre fremmedlegemer må unngås. (Husk at prisen gjelder for rene kongler).
- g) Grankongler kan sankes så snart vanninnholdet er sunket til ca. 40% av friskvekt, hvilket tilsvarer en sekkvekt på ca 20 kg (50 liter sekk). Som en pekepinn er konglene tørre nok til å bli sanket når de flyter i vann. NB: Klarsignal fra Skogfrøverket.
- h) Sekker med kongler må ikke oppbevares direkte på bakken. Sekkene settes luftig på topper o.l. De må ikke klosslegges før vanninnholdet er under 30%. Hvis sanking må foregå i så fuktig vær at kongler og sekker blir kliss våte, bør konglene helles over i tørre sekker for lagring eller før lengre transport, da det ellers kan "gå varmt" i dem og frøet ødelegges.

IGANGSETTING AV SANKING: Skogfrøverket avgjør når sankingen kan starte i de forskjellige områdene. Generelt gjelder at sanking kan settes i gang når det foreligger analyser av kongleprøver som viser tilfredsstillende frømodning, og når fuktigheten i konglene er blitt tilstrekkelig låg til at de kan lagres i sekker på et godt ventilert sted uten å ta skade.

KONGLEPRØVENE må tas fra bestand der det er aktuelt å sanke, eller fra tilsvarende skog nær opp til bestandet. Unngå å ta prøver fra kanttrær og trær som ikke er representative for bestandet. Hver enkelt prøve må tas fra flere trær (minimum 5 trær), og den må inneholde til sammen ca. 2 kg. Prøven pakkes i tett plastpose og sendes Skogfrøverket som postpakke. Pakken må inneholde oppgave over innsender, adresse, sankested, kommune, sankeområde, høyde over havet, antall trær den er sanket fra og sankedato. Det fylles ut et eget kongleprøveskjema som skal ledsage prøven.

Analyseresultater fra kongleprøver vil fortløpende bli lagt ut på Skogfrøverkets hjemmeside: www.skogfroverket.no. Analyseresultater formidles på telefon/e-post til innsender og fylkesmannens landbruksavdeling.

Skogfrøverket. 29. juni 2015

Øyvind Meland Edvardsen, daglig leder

Skjema som kan lastes ned på Skogfrøverkets hjemmeside www.skogfroverket.no: under instruks, skjemaer og veiledere i verktøymenyen:

- Retningslinjer for sanking av grankongler 2015
- Sankeplan grankongler 2015
- Informasjon om sanking av grankongler på Vestlandet 2015
- Sanketillegg hogstmaskin og hogger 2015
- Følgebrev til kongleprøver
- Registreringsskjema for utvalgte bestand
- Sankeskjema/driftstillegg
- Kongleregning
- Sikkerhetsinstruks for konglesankere